

Information om förändringar i statsstödsregelverket

Anna Wallentin, Energigas Sverige

Vad är statsstöd?

Statsstöd är finansiering med offentliga medel som ger ett eller flera företag en fördel gentemot andra aktörer på marknaden, genom att det gynnar en viss verksamhet eller produktion. Åtgärden måste också ha en potentiell påverkan på konkurrensen och på handeln mellan EU:s medlemsstater. Med det offentliga avses staten, kommuner eller regioner.

- Statsstödsreglerna begränsar medlemsstaternas möjligheter att med offentliga medel stödja viss verksamhet eller viss produktion.
- Om en åtgärd är ett statsstöd avgörs av vilka följder åtgärden kan få för konkurrensen, inte vad politiken vill uppnå med åtgärden. Att en åtgärd t ex syftar till omställning till förnybara bränslen har ingen betydelse för bedömningen om åtgärden är ett statsstöd. Däremot är syftet med åtgärden viktigt när kommissionen bedömer om ett statsstöd kan godkännas.
- Målet med reglerna är att medlemsstaterna, inklusive kommuner och regioner inte snedvrider konkurrensen på EU:s inre marknad.

Femstegstestet - är en stödåtgärd ett statsstöd?

För att en åtgärd ska utgöra ett statsstöd ska följande fem kriterier vara uppfyllda:

1. Åtgärden ska kunna kopplas till det offentliga och ska finansieras med offentliga medel (offentliga medel)
2. Åtgärden ska vara riktad till vissa verksamheter eller viss produktion (selektivitet)
3. Verksamheter som åtgärden riktar sig till ska bedriva ekonomisk verksamhet (företag)
4. Åtgärden ska ge mottagaren en fördel (gynnande)
5. Åtgärden ska snedvrider eller hota att snedvrider konkurrensen och påverka handeln mellan EU:s medlemsstater (konkurrens och samhandel).

Statsstöd är som huvudregel förbjudet – men får ges under vissa förutsättningar

- EU:s statsstödsregler finns i artiklarna 107-109 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).
- Statsstöd är som huvudregel inte tillåtet.
- Förbud mot att lämna statsstöd som inte godkänts av kommissionen eller utformats enligt vissa undantagsregler (artikel 108.3 EUF-fördraget). Förbudet kallas genomförandeförbudet.
- Statsstöd får dock lämnas om det godkänts av kommissionen eller utformats enligt särskilda undantagsregler.

Stödmottagarna bär risken vid otillåtet statsstöd

- Om det offentliga ger ett otillåtet statsstöd kan kommissionen besluta att medlemsstaten ska kräva tillbaka stödet från stödmottagaren, med ränta.
- Gäller även vid en sådan situation att mottagaren sedan går i konkurs.
- Om kommissionens beslut att återkräva stödet inte följs kan kommissionen väcka talan inför EU-domstolen. Medlemsstaten riskerar att fällas för fördragsbrott med höga böter som följd.
- Enligt lag (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler är stödgivande myndigheter skyldiga att återkräva statsstöd som lämnats i strid mot genomförandeförbudet.

Gruppundantagsförordningen, GBER

- Vissa statsstöd får lämnas utan godkännande från Kommissionen. Kravet är att stöden har utformats enligt villkor som finns i särskilda undantagsregler. Den allmänna gruppundantagsförordningen är ett sådant regelverk.
- Förordningen förkortas ofta GBER, som är en förkortning av förordningens engelska namn "general block exemption regulation".
- Kommissionen har nu föreslagit ändringar av nu gällande GBER.
- Energigas Sverige har svarat både på Kommissionens samråd och på Näringsdepartementets remiss av kommissionens förslag. Energigas Sveriges remissvar finns [här](#).

De föreslagna ändringarna innebär problem....

- Stöd till produktion av biogas (stödpaket 1) är ett statsstöd. För att stödet inte ska behöva godkännas av Kommissionen innan det införs måste det uppfylla villkoren i GBER.
- Nuvarande GBER omfattar endast anläggningar med en installerad kapacitet på mindre än 500 kW för produktion av energi från samtliga förnybara källor med undantag för biodrivmedel, för vilka anläggningar med en installerad kapacitet på mindre än 50 000 ton per år omfattas.
- Energigas Sverige har tidigare fått signaler om att GBER skulle ändras så att även biogas med annan användning än drivmedel ska omfattas av begränsningen 50 000 ton per år, istället för 500 kW.

Men...

Begränsningar för stöd till produktion av biogas enligt GBER

... i Kommissionens förslag till ändring av GBER föreslås istället att GBER endast ska omfatta driftstöd till anläggningar för förnybar gas under 400 kW installerad kapacitet, oavsett användning av den förnybara gasen.

Vad innebär då detta?

- **Om stödpaket 1 anmäls under nu gällande GBER:**
 - Installerad kapacitet får inte överskrida 50 000 ton/år för biogas som ska används som drivmedel.
 - Installerad kapacitet får inte överstiga 500 kW för biogas med annat användningsområde än biodrivmedel.
- **Om stödpaket 1 anmäls under reviderad GBER (och om den beslutas med den utformning som föreslagits):**
 - Installerad kapacitet får inte överskrida 400 kW för biogas oavsett användningsområde.

Även om förordningen beslutas innan ändringarna av GBER träder i kraft så ska stödet anpassas efter de nya reglerna när de börjar gälla.

Inte bra, vad finns det för alternativ?

Nya statsstödsriktlinjer

- Ett statsstöd som inte uppfyller villkoren i GBER kan under vissa förutsättningar godkännas av Kommissionen. Villkoren framgår av statsstödsriktlinjerna.
- Kommissionen har beslutat nya statsstödsriktlinjer för klimat- energi- och miljöstöd. Riktlinjerna förkortas CEEAG
- Gäller från och med den 27 januari 2022.
- Medlemsstaterna ska ändra befintliga stödordningar så att de blir förenliga med dessa riktlinjer senast den 31 december 2023.
- Om produktionsstödet till biogas inte kan anmälas inom GBER kan ansökan om godkännande prövas enligt avsnittet stöd till förnybar energi i CEEAG.

Villkor stöd till förnybar energi

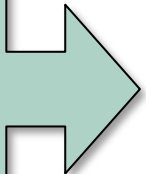
- Stöd för att minska utsläppen av växthusgaser ska i allmänhet beviljas genom ett konkurrensutsatt anbudsförfarande.
 - Alla anbudsgivare ska inte kunna erhålla stöd.
 - Det förväntade antalet anbudsgivare ska vara tillräckligt för att säkerställa en effektiv konkurrens.
- Undantag kan vara motiverat om
 - det saknas tillräckligt med potentiella anbud eller ett tillräckligt antal potentiella budgivare för att säkerställa konkurrensen. Medlemsstaten måste då visa att det inte är möjligt att öka konkurrensen genom att minska budgeten eller underlätta deltagandet i budgivningsprocessen, eller om
 - Stödmottagarna är små projekt enligt följande definition:
 - Projekt för generering eller lagring av elektricitet – projekt med installerad kapacitet som understiger eller är lika med 1 MW.
 - Förbrukning av elektricitet – projekt med maximalt behov som understiger eller är lika med 1 MW.
 - **Teknik för värme- och gasproduktion – projekt med installerad kapacitet eller motsvarande som understiger eller är lika med 1 MW.**
 - Projekt där 100 procent ägs av små eller medelstora företag eller drivs av en gemenskap för förnybar energi – projekt med installerad kapacitet eller maximalt behov som är lika med eller understiger 6 MW.
 - Projekt som är helägda av små företag och mikroföretag eller av gemenskaper för förnybar energi endast för vindkraft och som är lika med eller understiger 18 MW installerad kapacitet.
 - Energieffektivitetsåtgärder som inte innefattar energiproduktion som gynnar små och medelstora företag, om stödmottagarna erhåller mindre än 300 000 euro per projekt.

Produktions-
stöd för biogas.
Alltså bara
anläggningar
upp till 1 MW.

Villkor stöd till förnybar energi

- Medlemsstaterna får även använda konkurrensbaserade certifikat eller system för leverantörens skyldighet för att fastställa stödbeloppet och tilldela stöd under förutsättning att
 - efterfrågan inom stödordningen är lägre än den potentiella tillgången,
 - det uppköpspris eller påföljdspris som tillämpas på en konsument eller leverantör som inte har köpt det antal certifikat som krävs (dvs. det högsta pris som skulle betalas för stöd) fastställs på en tillräckligt hög nivå för att skapa incitament för efterlevnaden av skyldigheten,
 - medlemsstaterna tar hänsyn till de uppgifter om stöd som redan har tagits emot i form av dokumentationen från massbalanssystemet enligt artikel 30 i direktiv (EU) 2018/2001 om stödordningarna inbegriper stöd till biobränslen, flytande biobränslen och biomassabränslen, för att undvika överkompensation.
- Medlemsstaterna får även utforma stödordningar som är inriktade på koldioxidminskning eller energieffektivitet i form av nedsättning av skatter eller skatteliknande avgifter som används för att finansiera miljöpolitiska mål. Ett konkurrensutsatt anbudsförfarande är inte obligatoriskt för sådana ordningar.
 - Sådant stöd måste i princip beviljas på samma sätt för alla stödberättigade företag inom samma näringsverksamhetssektor som är i samma eller liknande faktiska situation när det gäller stödåtgärdens syften eller mål.
 - Den medlemsstat som anmäler stödet måste införa en årlig övervakningsmekanism för att verifiera att stödet fortfarande är nödvändigt.

Skattebefrielsen
för biogas och
biogasol

Sammanfattning

Skattebefrielsen av biogas och biogasol bedöms vara förenlig även med nya CEEAG.

Men:

- Ett stöd till produktion av biogas enligt förslaget i biogasmarknadsutredningens förslag ryms inte inom villkoren för att anmälas enligt GBER. Begränsningar både i nuvarande utformning av GBER och i Kommissionens föreslagna ändringar.
- Stödet kan prövas enligt CEEAG men begränsas så av att stöd bara får ges för anläggningar upp till 1 MW (eller genom konkurrensutsatt anbudsförfarande)
- Nuvarande GBER löper ut vid årsskiftet. De ändringar Kommissionen presenterat avser nu gällande GBER, vilket innebär att även ändringarna bara gäller till årsskiftet. Förslag till revidering ska presenteras i sommar.
- Den nya GBER ska spegla den nyligen beslutade CEEAG, så det troliga är att storleksbegränsningen kommer att finnas även i kommande GBER.
- Det ser inte bra ut. Viktigt att vi hjälps åt att påverka Kommissionen!

NÅGRA ANDRA INTRESSANTA DELAR AV CEEAG

Stöd för ren mobilitet och tankinfrastruktur

- Viktigt att miljöbonusen inte klassas som statsstöd.
- Klimatklivet
- mm

- Riktlinjerna omfattar inte stöd för investeringar i lätta och tunga vägfordon som drivs med gas (framför allt LNG, CNG och biogas) och inte heller den relevanta infrastrukturen för tankning av gas för vägtrafik, undantaget LNG-infrastruktur som endast används för tankning av tunga vägfordon.
- Stöd kan beviljas för förvärv och leasing av nya eller begagnade rena fordon och för förvärv och leasing av ren mobil serviceutrustning.
- Stöd kan beviljas för eftermontering, ombyggnad och anpassning av fordon eller mobil serviceutrustning om
 - om stödet gör att de kan klassificeras som rena fordon eller ren mobil serviceutrustning, eller
 - stödet är nödvändigt för att sjöfartyg och luftfartyg ska kunna drivas, helt eller i större utsträckning, med syntetiska bränslen, däribland förnybara flytande och gasformiga drivmedel av icke-biologiskt ursprung, vid sidan av, eller som alternativ till, fossilbaserade bränslen, eller
 - stödet är nödvändigt för att fartyg ska kunna drivas genom vindframdrivning.
- Stöd kan beviljas till laddnings- och tankningsinfrastruktur som är nödvändigt för att främja användningen av rena fordon och möjliggöra en övergång mot utsläppsfri rörlighet.
- Kommissionen bedömer att tunga fordon med nollutsläpp ska bli mer allmänt tillgängliga på marknaden inom en nära framtid. Stöd till tankningsinfrastruktur för tunga fordon som beviljas efter 2025 kommer därför troligen ha negativa effekter på konkurrensen. Kommissionen kommer i sin bedömning av stöd till tankningsinfrastruktur för tunga fordon att beakta huruvida det bidrar till att uppnå målen i unionslagstiftningen om utbyggnaden av infrastruktur för alternativa bränslen.
- Stöd för förvärv eller leasing av fordon för vattenstransport som drivs med CNG eller LNG kan godkännas.

Sannolikt svårt att få ge stöd för Tankinfrastruktur även för tunga transporter efter 2025.

Stöd för resurseffektivitet och övergången till en cirkulär ekonomi

- Stöd inom ramen för detta avsnitt får beviljas för följande typer av investeringar:
 - Investeringar som syftar till att förbättra resurseffektiviteten genom en nettominskning av mängden resurser som förbrukas vid samma mängd produktion,
 - ersättning av primära råmaterial eller råvaror med sekundära (återanvända eller materialåtervunna) eller återvunna råmaterial eller råvaror, eller
 - ersättning av fossilbaserade råmaterial eller råvaror med biobaserade råmaterial eller råvaror.
- Investeringar för minskning, förebyggande, och förberedelse för återanvändning, återvinning, dekontaminering och materialåtervinning av avfall som genereras av stödmottagaren.
- Investeringar för förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, dekontaminering och återvinning av avfall som genereras av tredje part och som annars skulle ha bortskaffats eller behandlats enligt ett behandlingssätt som hamnar lägre i avfallshierarkins prioriteringsordning eller på ett mindre resurseffektivt sätt, eller som skulle ha lett till en lägre kvalitet på återvinningen.
- Investeringar för minskning, förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, dekontaminering och återvinning av andra produkter, material eller ämnen som genereras av stödmottagaren eller av tredje part, som inte nödvändigtvis klassificeras som avfall och som annars inte skulle ha använts eller skulle ha bortskaffats eller återvunnits på ett mindre resurseffektivt sätt, skulle ha utgjort avfall om de inte återanvänts eller skulle ha lett till en lägre kvalitet på återvinningen.
- investeringar för separat insamling och sortering av avfall eller andra produkter, material eller ämnen för förberedelse för återanvändning eller återvinning.

Stöd i form av sänkta skatter eller skatteliknande avgifter

Alltså över
minimiskatte-
nivån i
Energiskattedirektivet.

- Kommissionen kommer att anse att stöd i form av nedsättningar av harmoniserade skatter är nödvändiga och proportionerliga om följande kumulativa villkor är uppfyllda:
 - a) Stödmottagarna betalar åtminstone unionens lägsta skattenivå enligt vad som föreskrivs i det tillämpliga direktivet.
 - b) Valet av stödmottagare bygger på objektiva och transparenta kriterier.
 - c) Stödet beviljas i princip på samma sätt till alla företag inom samma sektor, om de befinner sig i en liknande faktisk situation.
 - d) Medlemsstaten bekräftar att stödet är nödvändigt för att indirekt bidra till en högre nivå av miljöskydd vid ett offentligt samråd i förväg där medlemsstaten beskriver de sektorer som är berättigade till nedsättningarna på ett utförligt sätt och tillhandahåller en förteckning över de viktigaste stödmottagarna i varje sektor.
- För stöd under minimiskattenivån i energiskattedirektivet kommer Kommissionen att anse att stödet är proportionerligt om:
 - Varje stödmottagare ska betala minst 20 % av det nominella beloppet av den skatt eller den skatteliknande miljöavgift som annars skulle vara tillämplig för stödmottagaren i avsaknad av nedsättningen.

MEN:

- Om nedsättningen främst avser målet om minskade koldioxidutsläpp ska istället avsnittet om stöd för minskning och upptag av växthusgasutsläpp, däribland stöd till förnybar energi och energieffektivitet tillämpas.

Viktigt att
skattebefrielsen för
biogas vägs mot
mål om minskade
växthusgasutsläpp.

TACK FÖR MIG!